

CZECH UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES PRAGUE

Institute of Tropics and Subtropics

Ekonomický rozvoj Indie, Brazílie a Číny

(porovnání a dopad na světovou ekonomiku)

Adam Novák

2008

Prohlašuji, že předloženou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury.

.....
datum

.....
vlastnoruční podpis autora práce

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval panu doc.Ing. Karlovi Srncovi, Ph.D. za jeho cenné rady a nemalou pomoc ohledně struktury této bakalářské práce.

Dále bych rád poděkoval Mgr. Pavlovi Novákovi za pomoc s jazykovou úpravou.

OBSAH:

1. Úvod	9
2. Metodologie	10
3. Cíle	11
4. HDP jako makroekonomický ukazatel	12
5. HDP podle jednotlivých sektorů	13
5.1. Brazilská federativní republika	13
5.1.1. Brazílie – základní údaje	13
5.1.2. Ekonomika Brazílie	14
5.1.3. Primární sektor Brazílie	15
5.1.4. Sekundární sektor Brazílie	16
5.1.4.1. Energetický průmysl	17
5.1.5. Terciální sektor Brazílie	18
5.2. Čínská lidová republika	20
5.2.1. Čína – základní údaje	20
5.2.2. Ekonomika Číny	20
5.2.3. Primární sektor Číny	22
5.2.4. Sekundární sektor Číny	24
5.2.4.1. Energetický průmysl	25
5.2.5. Terciální sektor Číny	27
5.3. Indická republika	28
5.3.1. Indie – základní údaje	28
5.3.2. Ekonomika Indie	28
5.3.3. Primární sektor Indie	30
5.3.4. Sekundární sektor Indie	32
5.3.4.1. Energetický průmysl	33
5.3.5. Terciální sektor Indie	34
6. Členství v organizacích	36
6.1. World Trade Organization	36
6.2. South American Community of Nations	37

6.3. Asia-Pacific Economy Cooperation	37
6.4. South Asia Free Trade Agreement	38
7. Závěr	39
8. Seznam použitých zdrojů	41
9. Přílohy	i - xvi

Seznam zkratek:

HDP – Hrubý domácí produkt

GDP – Gross domestic product

WTO – World Trade Organization, Světová obchodní organizace

Mercosur – Mercado Común del Sur, Společný trh jihu

SACN – South American Community of Nations, Společenství jihoamerických národů

APEC – Asia-Pacific Economy Cooperation, Asijsko-pacifické ekonomické společenství

BFR – Brazilská federativní republika

ČLR – Čínská lidová republika

IR – Indická republika

EU – Evropská Unie

tj. – to jest

mld. – miliarda

atd. – a tak

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Průměrný roční růst HDP (GDP) na hlavu Brazílské federativní republiky v %

Zdroj: Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística [online] [cit.2008-03-20]. Dostupné z:
http://www.ibge.gov.br/home/presidencia/noticias/noticia_visualiza.php?id_noticia=1106&id_pagina=1

Tabulka 2: Rozdělení produkce elektrické energie podle zdrojů

Zdroj: Energy Information Administration [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z:
<http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Brazil/Electricity.html>

Tabulka 3: Procentuální podíl sektorů na HDP ve vybraných letech

Zdroj: WTO (2006) based on National Bureau of Statistics, Statistical Yearbook 2005, China Labour Statistical Yearbook 2002, UNDP, Human Development Report (various issues), and Chinese authorities

Tabulka 4: Produkce uhlí v mld. tun – Čína

Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-09]. Dostupné z:
http://en.wikipedia.org/wiki/Coal_power_in_China

Tabulka 5: Procentuální podíl sektorů na HDP ve vybraných letech

Zdroj: Business Info [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>

Abstrakt

Tento dokument byl vytvořen za účelem popisu současného stavu ekonomik pomocí HDP tří rozvojových států, a to Brazílie, Číny a Indie a jejich snahy o rozvoj jednotlivých sektorů hospodařství, tj. zemědělství, průmyslu (se zaměřením na energetiku) a služeb. Za tyto snahy můžeme považovat také liberalizaci a deregulaci obchodu a také začlenění do mezinárodních obchodních organizací jako WTO, Mercosur, SACN, APEC a další. Při současné rychlosti růstu můžeme očekávat rapidní vývoj těchto zemí, přičemž se bude snižovat počet obyvatel pod hranicí chudoby a také zahraniční dluh. Jejich plná integrace bude znamenat vznik nových velmocí na světových trzích.

Klíčová slova: HDP, Indie, Brazílie, Čína, ekonomika, mezinárodní organizace

Abstract

This document should describe present state of three developing economies of states Brazil, China and India and their efforts of developing separate sectors of economy. These are agriculture, industry (with focus on energy production) and services. These efforts are also supplied with liberalization and deregulation of trade and also integration to international non-governmental organizations as WTO, Mercosur, SACN, APEC and others. With current growth we can expect sharp increase of development in these states. Furthermore it will signify decreasing of poverty and foreign debt. Their full integration will mean existing new Big Power states on foreign trade.

Key words: GDP, India, Brazil, China, economy, international organizations

1. Úvod

Indie, Brazílie a Čína patří mezi největší státy světa, nicméně z hlediska ekonomického rozvoje je můžeme zařadit mezi rozvinuté, ne však vyspělé země. Tyto státy spojuje řada vlastností, ať už se jedná o zmíněnou velkou geografickou rozlohu a počet obyvatel anebo o ekonomické ukazatele, které mají podobné hodnoty a drží se podobných ekonomických trendů. Na stránkách této práce se bude sledovat hospodářský vývoj právě v podobě základního ekonomického ukazatele, který může popisovat stav jednotlivých ekonomik. Tímto ukazatelem bude HDP, tj. hrubý domácí produkt.

Tyto země zaznamenávají v posledních 30 letech obrovský ekonomický rozmach, a to hlavně z důvodů zavádění politických a ekonomických reforem, které umožňují obchodovat na volných trzích celého světa. Dále pak umožňují zahraničním investorům stavět nové výrobní podniky a tak využívat tamní levnou pracovní sílu. Rychlost růstu těchto ekonomik je vysoká, a to i ve srovnání s vyspělými státy Severní Ameriky i Evropy, nicméně životní úroveň obyvatel je v průměru velice nízká, a tak se závratná rychlost růstu na podmínkách ve kterých jejich obyvatelé žijí nijak výrazně nepromítá.

Důležitost ekonomického růstu těchto států je umocněna nezadržitelným růstem průmyslu a služeb, a s tím i spojené negativní ekologické dopady, protože tak roste i spotřeba energie. Zatímco většina vyspělých států již na ekologickou situaci pohlíží jako na problém, který je třeba řešit, tyto státy s nerozvinutými technologiemi a nerozvinutou energetikou svou produkcí energie, převážně spalováním uhlí v Číně a Indii, nenávratně poškozují atmosféru Země.

Z velikosti a velkého počtu obyvatel těchto států vyplývá jejich důležitost na světových trzích. Privatizace majetků a liberalizace politik z uzavřených trhů na otevřené znamenala obrovský ekonomický output výrobků, který dnes doslova zaplavuje trhy celého světa. Politické uvolňování také znamenalo přesun pracovní síly z primárního sektoru do sekundárního a terciárního po vzoru vyspělých zemí, takže docházelo a dochází k rozvoji průmyslu a služeb.

2. Metodologie

Zadané téma, tj. Ekonomický rozvoj Indie, Brazílie a Číny (porovnání a dopad na světovou ekonomiku) je velice obsáhlé a může se jen těžko vejít na dokument tohoto rozsahu. Zvolil jsem si proto jen jeden z mnoha makroekonomických ukazatelů, a tím byl Hrubý domácí produkt (HDP, anglicky Gross domestic product - GDP). Pomocí tohoto nejznámějšího a nejpoužívanějšího ukazatele jsem zhodnotil současný stav ekonomik těchto států a přiřadil každému sektoru jeho podíl na HDP.

Při vypracovávání jsme vycházeli především z informací volně dostupných na stránkách internetu. Využíval jsem relevantních a oficiálních zdrojů informací hlavně v anglickém jazyce, a dále je překládal do českého jazyka.

Na druhou stranu neovládám portugalskou, čínštinu ani hindštinu, takže jsem byl nucen vycházet převážně ze sekundárních zdrojů, tj. převážně z anglických zdrojů.

3. Cíle

Cílem této práce je popsat ekonomický vývoj tří zemí, a to Indie, Brazílie a Číny. Všechny tyto země mají do budoucna obrovský ekonomický potenciál, protože vlastní obrovská ložiska nerostných surovin, pracovní síly a v neposlední řadě také zahraniční firmy investují do budování nových výrobních podniků, a tak přispívají k rozvoji. Hlavním cílem takových přesunů výroby je tamní, oproti domácí, levná pracovní síla.

1) Prvním cílem je znázornit procentuální podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HDP.

2) Druhým cílem bude popsat zaměstnanost v jednotlivých sektorech hospodářství a vysvětlit současné trendy pohybu pracovní síly.

3) Třetím cílem bude popsat sektory hospodářství, jejich složení a vyzdvihnout jejich nosná odvětví.

4) A nakonec čtvrtým cílem je ukázat, jak tyto země liberalizují a otevírají své trhy světu, neboť se začleňují do mezinárodních organizací zaměřených na volný pohyb zboží, kapitálu a pracovní síly.

Problémem všech tří zemí je počet lidí žijících pod hranicí chudoby. V těchto státech je toto číslo vysoké, neboť ještě stále nemají dokonale vyvinutou sociální politiku, která by zajišťovala pomoc lidem, kteří ji potřebují.

Velkým problémem je zde také vysoká nezaměstnanost, která má neblahý vliv na životy tamních obyvatel.

4. HDP jako makroekonomický ukazatel

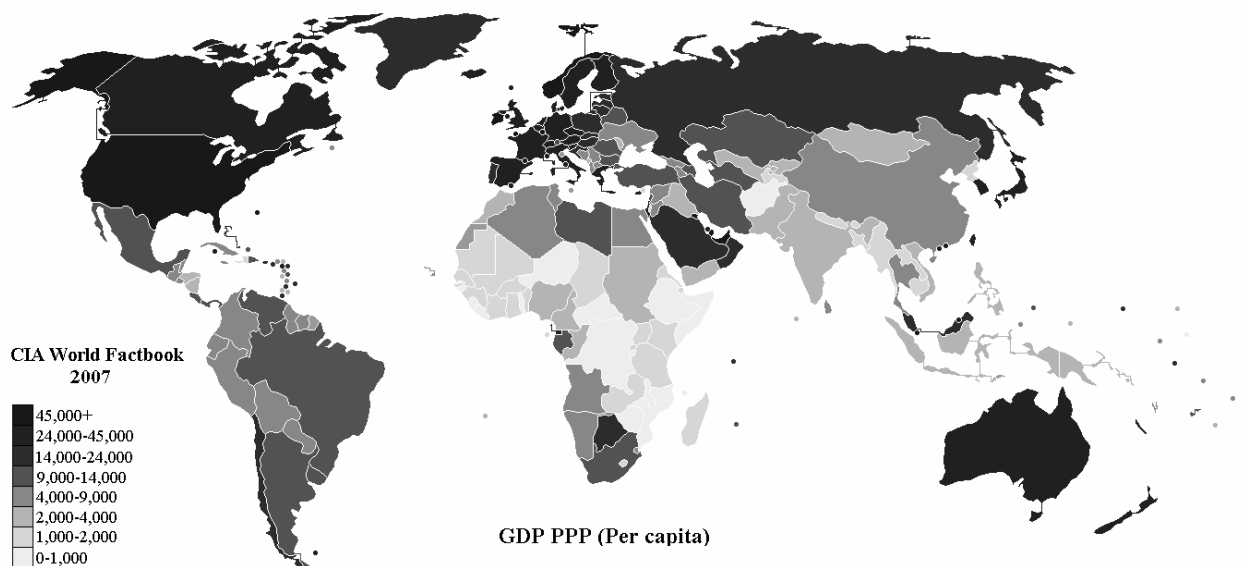
Ekonomický ukazatel HDP měří hrubý domácí produkt zemí a je neoddělitelně spjatý s měřením síly ekonomiky. Je to vlastně peněžní hodnota všech statků a vytvořených služeb na daném území. Většinou se HDP udává pro stát a měří se obvykle jednou za rok. Nicméně ukazatel HDP má i své nevýhody, jelikož do sebe nezapočítává domácí práci a také nezachycuje nelegální trh.

Tento ukazatel lze vypočítat třemi metodami, a to výdajovou, důchodovou anebo výrobkovou metodou. Výrobková metoda měří velikost HDP jako součet všech přidaných hodnot na výrobky a jejich čistá daň. Výdajová metoda počítá s tím, že vyrobené výrobky odpovídají jejich hodnotě, tzn. součtu všech přidaných hodnot. HDP se pak vyjadřuje jako součet osobních výdajů, hrubých investic, investice vlády a saldo importu a exportu.

$HDP = C$ (spotřeba) + I (hrubé investice) + G (investice vlády) + NX (saldo importu a exportu)

Třetí metoda, důchodová, měří velikost HDP součtem všech důchodů, tj. příjmů, všech občanů zaměstnaných v podnicích na území daného státu.¹

Obr.1: HDP na hlavu

¹ Wikipedie, otevřená encyklopedie [online][cit.2008-02-14]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/HDP>

5. HDP podle jednotlivých sektorů

5.1. Brazilská federativní republika

5.1.1. Brazílie – základní údaje

Oficiální název je Brazilská federativní republika (dále BFR). Brazílie má rozlohu 8,514 mil. km² a je pátým největším státem světa a největším státem jižní Ameriky (příloha I.). Co se týče počtu obyvatel, je Brazílie rovněž pátým státem světa – 186 mil. Brazílie je devátou největší ekonomikou světa podle celkové velikosti HDP. Podle parity kupní síly ale zemi náleží až 68. místo na světě. Brazílie je ale také bohužel známá jako země s největší nerovností podle rozdělení příjmů obyvatelstva a jako země s téměř čtvrtinou obyvatelstva žijící pod hranicí chudoby s příjmy menšími než 2 USD na osobu na den. Od roku 1988 je Brazílie federativní prezidentskou demokratickou republikou. Federaci tvoří dvacet šest států a hlavní, plánovitě postavené (1956-1960), město ve vnitrozemí Brasilia. Nejlidnatějším městem je Sao Paolo s 10 milióny obyvatel. Brazílie na severu sousedí s Francouzskou Guyanou, Surinamem, Guyanou, Venezuelou a Kolumbií, na západě s Peru a Paraguayí a na jihu a Argentinou a Uruguayí. Z východu ji omývá Atlantský oceán. Úředním jazykem je portugalská, protože Brazílie byla největší portugalskou kolonií. Měnou je zde Brazilský real (BRL). V Brazílii se též nachází jeden z největších deštných lesů na světě. Nejvýznamnějším náboženstvím je zde křesťanství katolického typu.²

² CIA Factbook: Brazil [online][cit.2008-04-29]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html#Geo>

5.1.2. Ekonomika Brazílie

Ekonomika Brazílie tvoří tři pětiny průmyslové produkce jižní Ameriky³, a proto je nedílnou součástí pohybu surovin, investic, ale i pracovní síly v jižní Americe. Je také členem nadnárodních organizací jako Mercosur (dohoda Brazílie, Argentiny, Uruguaye a Paraguaye, která by měla zajišťovat plynulý pohyb zboží, lidí a peněz), SACN (Union of South America Nations, unie dvou volných trhů, a to Mercosur a Andean Community), G8+5 (jedná se o zástupce G8, jenž se skládá z Kanady, USA, Ruska, Francie, Velké Británie, Japonska a Itálie a 5 je počet hlavních perspektivních světových ekonomik jako Čína, Brazílie, Indie, Mexiko a Jihoafrická republika), G-20 a Cairns Group (organizace 19 států vyvážejících zemědělské produkty, jejím posláním je liberalizace trhu zemědělskými komoditami).⁴ Vědecký a technologický vývoj země spolu s dynamickým industriálním sektorem jsou též lákavé z hlediska zahraničních investic.

Brazílie obchoduje se stovkami států. Hlavními produkty Brazílie je průmyslové zboží a průmyslové polotovary, které zauímají 74% exportu země. Hlavními obchodními partnery jsou EU (European Union, 26%), USA (24%), Mercosur a latinská Amerika (21%) a Asie (12%).⁵

Na tvorbě HDP země se nejvíce podílí sektor služeb s 54% HDP, následující je průmyslový sektor s 38%. Zemědělství je zastoupeno 8% HDP.⁶ Brazílská pracovní síla se odhaduje na 92,86 miliónů lidí, z čehož 66% pracuje v sektoru služeb, 19% v zemědělském sektoru a 15% v industriálním sektoru.⁸(příloha VII.) Světová Banka řadí Brazílii do skupiny zemí s vyšším-střední příjmem.⁷

³ CIA Factbook [online] [cit.2008-03-19]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/#Econ>

⁴ Brazilian Government Web Portal [online] [cit.2008-03-20] Dostupné z: http://www.brasil.gov.br/ingles/about_brazil/

⁵ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-20]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Brazil#cite_note-BG-5

⁶ Index Mundi, Country Facts, [online][cit.2008-03-21]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/brazil/gdp_composition_by_sector.html

⁷ The World Bank [online][cit.2008-03-21]. Dostupné z: http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20421402~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html#Low_income

Tab.1: Průměrný roční růst HDP (GDP) na hlavu Brazílské federativní republiky v %

Průměrný roční růst HDP (GDP) na hlavu Brazílské federativní republiky v %	
2000	4,3
2001	1,3
2002	2,7
2003	2,1
2004	5,7
2005	3,2
2006	3,7
2007	5,1

Zdroj: Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística [online] [cit.2008-03-20]. Dostupné z: http://www.ibge.gov.br/home/presidencia/noticias/noticia_visualiza.php?id_noticia=1106&id_pagina=1

5.1.3. Primární sektor Brazílie

V Brazílii je zemědělství jedním z nejstabilnějších odvětví. Jelikož počet obyvatel Brazílie vzrostl za 55 let (1950-2008) z 51 na 186 miliónů,⁸ což znamená průměrný roční nárůst 2%, bylo potřeba zavést opatření k zajištění obyvatel potravinami. Docházelo k prudkému rozvoji a vývoji technologií v chovu hospodářských zvířat i pěstování zemědělských komodit. Docházelo také k rozsáhlému rozšiřování zemědělské půdy, a to i za cenu kácení deštných pralesů, ve kterých jsou prováděné nevratné změny a odvážením tamní biomasy vzniká deficit živin pro obnovu porostů, což má za následek rapidní pokles jejich rozlohy a v neposlední řadě snižování biodiverzity na Zemi.

Do zemědělství též pronikla tzv. Zelená revoluce, což znamenalo používání geneticky modifikovaných organismů a to hlavně za účelem zvýšení produkce, ale i rezistence plodin proti fytopatogenním organismům a škůdcům.⁹

Byly také rozpracovány a zavedeny programy jako např. PRONAF (National Program for Strengthening of Family Agriculture), který vypomáhá rodinám produkujícím zemědělské produkty, nebo poskytujícím služby těsně spjaté se zemědělstvím jako např.

⁸ Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística [online] [cit.2008-03-22]. Dostupné z: [\[http://www.ibge.gov.br/english/disseminacao/online/popclock/popclock.php\]](http://www.ibge.gov.br/english/disseminacao/online/popclock/popclock.php), 22. 3. 2008

⁹ Federative Republic of Brazil [online] [cit.2008-03-22]. Dostupné z: http://www.brasil.gov.br/ingles/about_brazil/brasil_topics/

provozováním agroturismu, finanční výpomoc na nákup nástrojů, osiva a jiných pro danou práci nezbytných položek. Jedním z neposledních cílů programu je zavádění modernějších technologií a postupů. V dnešní době je takto finančně a technologicky podporováno přes 800 tisíc Brazilských zemědělců.¹⁰

S Pozemkovou reformou chce vláda zajistit vhodné životní a pracovní podmínky pro více než milión rodin na svém území, a snaží se vytvářet dobré podmínky pro vznik nových pracovních příležitostí. Vláda investuje do rozvoje infrastruktury mezi zemědělskými oblastmi a městy, ale také do vzdělání na venkově a dostupné zdravotní péče.¹⁰

Zemědělská půda Brazílie se rozléhá na 600 000 km², na kterých se pěstují hlavně obiloviny jako pšenice, rýže a kukuřice s produkcí 110 miliónů tun za rok, dále pak sója s 50 milióny tun za rok, káva, cukrová třtina, kakaovník a citrusy.¹⁰

Na území Brazílie se také nachází největší množství skotu na světě se 198 milióny kusů.¹⁰ Exportované hovězí maso putuje převážně na trhy Ameriky, Evropy a Asie a převyšuje zisk US\$1 miliardy.

Brazílie je největším vývozcem pomerančového džusu (80% světového trhu) a sóji na světě. Zodpovídá za 25% světového exportu cukrové třtiny.¹⁰

5.1.4. Sekundární sektor Brazílie

Největší koncentrace průmyslových zařízení se nachází na jihu a jihovýchodu země. Severovýchod je, co se týče rozmístění průmyslu, nejchudší. Brazílie má jeden z nejrozvinutějších průmyslových sektorů v Americe. Průmysl se na tvorbě HDP podílí 25% procenty. Různorodost průmyslových produktů je veliká, Brazílie vyrábí automobily, počítače, dokonce i vznášedla. Veliký význam má také průmysl ocelářský a petrochemický. Se stoupající ekonomickou stabilitou, na níž se ve velké míře podílel také tzv. Plano Real, Brazilané investovali do nového technického vybavení a technologií převzatých hlavně z USA.

¹⁰ Federative Republic of Brazil [online] [cit.2008-03-22]. Dostupné z: http://www.brasil.gov.br/ingles/about_brazil/indicators/

Vláda Brazílské demokratické republiky také přijala ambiciózní plán na snížení importu ropy. Import ropy předtím dosahoval 70% potřeby státu ale v roce 2006 dosáhla Brazílie samostatnosti.¹¹

5.1.4.1. Energetický průmysl

Brazílie vyráběla v roce 2004 380,9 miliónů kWh elektrické energie, ze kterých 83% bylo vyrobeno z vodních elektráren (příloha IV.), nicméně spotřeba činila 391,7 miliónů kWh. Tento rozdíl je doplněn o energii z tepelných elektráren, jadernou a z obnovitelných zdrojů. Dvě největší vodní elektrárny se jmenují Itaipu Dam, největší vodní elektrárna na světě s produkcí 12, 600 mW, na řece Paraná a Tucuruí Dam na řece Para v severní Brazílii.¹²

Brazílie staví také jaderné elektrárny. První byla Angra I blízko Rio de Janeira, která funguje už více než 10 let. Nyní se staví nová elektrárna s názvem Angra II a plánuje se postavit i třetí elektrárna – Angra III. Všechny tyto elektrárny by měly mít dohromady výkon 3 000 mW.¹³

Tab.2: Rozdělení produkce elektrické energie podle zdrojů

Rozdělení produkce elektrické energie podle zdrojů	
Vodní energie	83%
Jiné zdroje	9%
Jaderná energie	4%
Termální energie	4%

Zdroj: Energy Information Administration [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Brazil/Electricity.html>

¹¹ Broadband Lines in Brazil [online] [cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.point-topic.com/contentDownload/dslanalysis/world%20broadband%20statistics%20q4%202005.pdf>

¹² Energy Information Administration [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Brazil/Electricity.html>

¹³ Instituto Paranaense Desenvolvimento Economico e Social [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: www.ipardes.gov.br/anuario_2005/2infraestrutura/qdo2_1_1.xls

Termální energie se na celkové produkci podílí jen málo. V roce 2004 činila produkce elektřiny spalováním pouhá 4% celkové produkce, nicméně v budoucnu má ještě narůst.¹⁴

Brazílie má na svém území obrovská depozita nerostných surovin, a to hlavně železa a manganu, které se nemalou měrou podílí na exportu země. Dalšími nerosty jsou nikl, cín, chrom, hliník, berylium, měď, olovo, wolfram, zinek, zlato a další.¹⁵

5.1.5. Terciální sektor Brazílie

Na HDP se sektor služeb podílí největší částí, a to 54%. Je v něm zaměstnáno 66% pracovní síly Brazílie.¹⁶

Sektor služeb je v Brazílii zaměřen hlavně na turistiku a maloobchod. Z hlediska turistického ruchu je největším lákadlem město Rio de Janeiro, kde se každoročně pořádá karneval. Nicméně v posledních letech město zaostává za svým potenciálem, jelikož zde bují kriminalita zaměřená hlavně na zahraniční turisty. Dalším negativním prvkem je horečka dengue, která zde pravidelně propuká v epidemie, a to hlavně v turistické sezóně. Podle EMBRATUR (Brazilský Turistický Institut) navštívilo Brazílii v roce 2006 5,02 miliónů zahraničních turistů, kteří zde utratili 4,3 mld. USD, což je o 11,4% více než v roce 2005.¹⁸

Z hlediska maloobchodu je Brazílie na vzestupu. Podle údajů Brazilského geografického a statistického institutu (IBGE) zaznamenal maloobchod nárůst oproti roku 2006 9,6% oproti roku 2005 a znamenal nejvyšší nárůst od roku 2001, kdy se začal tento ukazatel sledovat a měřit. Podle analytiků může za růst tohoto sektoru hlavně pozitivní ekonomická situace, snížení úrokových sazeb a s tím spojený nárůst nabídky úvěrů, posílení domácí měny, což má za následek zlevnění zboží z dovozu a v neposlední řadě nárůst absolutně vyplácených mezd. Dalším klíčovým faktorem nárůstu podílu terciálního sektoru na HDP je skutečnost, že se stále zvyšuje poptávka po moderních technologiích

¹⁴ Energy Information Administration [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Brazil/Electricity.html>

¹⁵ Global Infomine [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.infomine.com/countries/brazil.asp>

¹⁶ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-22]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Brazil

jako jsou počítače, DVD přehrávače, mobilní telefony atd. V roce 2006 zaznamenal elektronický obchod tržbu 3,7 mld. USD, což bylo o 76% více než v roce 2005.¹⁷

¹⁷ BusinessInfo [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/brazilie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000631/#sec6>

5.2. Čínská lidová republika

5.2.1. Čína – základní údaje

Oficiální název je Čínská lidová republika (dále ČLR). Se svou rozlohou 9,569 mil. km² a je čtvrtým největším státem světa.(příloha II.) Patří jí ovšem prvenství v počtu obyvatel – 1, 313 mld. Ekonomika Číny je velikostí druhá největší, po USA, na světě s HDP \$10210 mld. (2006) podle parity kupní síly, nicméně je čtvrtá s nominálním HDP \$3420 mld. (2007). Ekonomické reformy uplynulých 50 let způsobily pokles obyvatelstva pod hranici chudoby na současných 10%. Od roku 1949 je Čína lidovou republikou pod vedením Komunistické strany Číny. Pod jejím vedením dosáhla značných pokroků v ekonomickém sektoru, co se týče růstu ekonomiky i snižování chudoby, a dnes je jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik na světě. ČLR se dnes dělí na 22 provincií, 5 autonomních oblastí, 4 samosprávná města a 2 zvláštní samosprávné oblasti. Hlavním městem je Peking s více než 17 milióny obyvatel. ČLR sousedí dohromady se 14 státy, a to s Indií, Pákistánem, Afghánistánem, Tádžikistánem, Kyrgyzstánem, Kazachstánem, Ruskem, Mongolskem, Severní Koreou, Vietnamem, Laosem, Myanmarem, Bhútánem a Nepálem. Na východě má ČLR Jihočínské moře, Východočínské moře a Žluté moře. Úředním jazykem je zde mandarínská čínština. Měnou je zde čínský jüan (CNY). Nejrozšířenějšími náboženstvími jsou buddhismus, taoismus, islám a křesťanství.¹⁸

5.2.2. Ekonomika Číny

Ekonomika Čínské lidové republiky je po USA druhá největší na světě s HDP \$10,21 biliónu měřeno podle parity kupní síly a Světová Banka ji řadí do skupiny zemí s nižším-středním příjmem.¹⁹ Čína je nejrychleji rostoucí ekonomikou za posledních 30 let

¹⁸ CIA Factbook: China [online][cit.2008-03-19]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

¹⁹ The World Bank [online][cit.2008-03-27]. Dostupné z: http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20421402~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html#Low_income

s průměrným ročním růstem HDP vyšším než 9%.²⁰ Příjem na osobu rostl za posledních 30 let každoročně v průměru o 8%,²¹ což ve velké míře snižovalo počet obyvatel žijících pod hranicí chudoby, nicméně rozdělení příjmů nebylo rovnoměrné. Podle světových standardů je HDP na osobu nízké, a to \$7,800 v roce 2006 podle IMF (International Monetary Fund).²²

Ačkoliv je Čína čtvrtým největším státem světa, má zhruba 20 % populace Země, což je nejvíce na světě, její ekonomická role ve světě byla relativně malá. Nicméně v 70. letech 20. století vláda Číny přijala ekonomické reformy, které měly za cíl změnu z tehdejší centrálně plánované ekonomiky po vzoru tehdejšího Sovětského svazu, která byla uzavřena světu, na ekonomiku tržně orientovanou, což mělo za následek nárůst privátního sektoru a zapojení do světových trhů. Následkem těchto reforem bylo obrovské snižování chudoby z 53% v roce 1981 na 8% v roce 2001.²³ Tento nový ekonomický systém byl nazýván „Socialismus s Čínskými prvky“ a může být považován za smíšenou ekonomiku, tj. ekonomiku částečně řízenou státem. V roce 2005 už bylo 70% HDP tvořeno privátním sektorem. Zbytek tvoří státem řízené podniky, a to hlavně energetické a zabývající se těžkým průmyslem.²⁴

Hlavními destinacemi Čínských výrobků jsou USA 21%, Honk Kong 16%, Japonsko 9,5%, Jižní Korea 4,6%, Německo 4,2%, Holandsko 3,2%, Velká Británie 2,5% a Singapur 2,4%.²⁵ (příloha VIII.)

Na druhou stranu země, které do Číny dovážejí nejvíce produktů jsou Japonsko se 14,6%, Jižní Korea se 11,3%, Taiwan 10,9%, USA 7,5%, Německo 4,8%, Malajsie 3,0%, Austrálie 2,4% a Thajsko 2,3%.²⁴

Procentuální zastoupení jednotlivých sektorů na HDP bylo v roce 2006 následující. Primární sektor se podílel na tvorbě HDP 11,7%, sekundární 48,9% a terciální 39,3%. Pracovní síla byla do jednotlivých sektorů rozdělena následovně. Zemědělství zaměstnává

²⁰ ChinaDaily [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: http://www.chinadaily.net/china/2008-01/24/content_6418067.htm

²¹ ADB, Asian Development Bank [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.adb.org/media/Articles/2007/12084-chinese-economics-growth/>

²² USA Today [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://www.usatoday.com/money/world/2007-10-25-china-gdp_N.htm

²³ The World Bank [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:20634060~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:469382,00.html>

²⁴ Business Week [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948478.htm

²⁵ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China

45% pracovní síly, průmysl 24% a sektor služeb 31%. Z toho je patrné, že primární sektor, ačkoliv zaměstnává zhruba polovinu možné pracovní síly, se na HDP nepodílí úměrně.²⁴

Tab.3: Procentuální podíl sektorů na HDP ve vybraných letech

Share of main sectors in GDP	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Agriculture, forestry and fishing	18.6 (17.3)	17.6 (16.2)	16.4 (14.8)	15.8 (14.1)	15.3 (13.5)	14.4 (12.5)	15.2 (13.1)	na (12.5)
Industry *	42.6 (40.3)	42.8 (40.0)	43.8 (40.3)	43.6 (39.8)	43.7 (39.4)	45.2 (40.5)	45.9 (40.8)	na (47.3) ^b
Construction	6.7 (5.9)	6.7 (5.8)	6.8 (5.8)	6.6 (5.4)	6.7 (5.4)	7.0 (5.5)	7.0 (5.4)	na
Services	32.1 (36.5)	32.9 (38.0)	33.4 (39.3)	34.1 (40.7)	34.3 (41.7)	33.4 (41.5)	31.9 (40.7)	na (40.3)

a Including mining and quarrying, manufacturing, and production and supply of electricity, gas, and water.

b Including construction.

Note: Data in brackets correspond to adjusted GDP figures, as announced on 10 January 2006 by the Chinese National Bureau of Statistics.

Source: WTO (2006) based on National Bureau of Statistics, *Statistical Yearbook (2005)*; China Labour Statistical Yearbook 2002; UNDP, *Human Development Report (various issues)*; and Chinese authorities.

5.2.3. Primární sektor Číny

Čína je nejlidnatějším státem světa, což zapříčiňuje mimo jiné i to, že je největším producentem, ale i spotřebitelem zemědělských komodit. Podle WFP v roce 2003 vyprodukovala Čína potravin pro 20% obyvatel Země, a to i přesto, že obdělává pouze 7% světové orné půdy a asi jen 10-15% celé rozlohy státu je v závislosti na klimatu a topografii vhodné pro zemědělskou výrobu.²⁶

Ačkoliv se ještě v 80. letech 20. století podílelo zemědělství asi 50% na tvorbě HDP, absolutní většina lidí se podílela čistě na zemědělství a i dnes žije na venkově okolo 60% obyvatel, v roce 2007 se zemědělství na HDP podílelo pouze 11,7%. To způsobil rozsáhlý rozmach průmyslu, který probíhal už od 80. let 20. století.²⁷

To se promítlo hlavně na stavy lesů v Číně, kde ekologie ustoupila do pozadí a lesy byly systematicky devastovány za účelem těžby dřeva, které bylo následně použito jako zdroj energie. Stavy lesů jsou nadále chudé, a to i přesto, že byl zaveden program na obnovu lesů. Nicméně tento program nesplnil očekávání a těžba dřeva pokračuje.²⁸

²⁶ World Food Programme [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z:

http://www.wfp.org/country_brief/indexcountry.asp?region=5§ion=9&sub_section=5&country=156

²⁷ Business Info [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec2>

²⁸ IGES, Institute for Global Environmental Strategies [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://www.iges.or.jp/en/fc/pdf/activity/plantation_china.pdf

Okolo 45% pracovní síly Číny bylo v roce 2006 zaměstnáno v primárním sektoru, tj. asi 600 miliónů obyvatel, což přiřazuje zemědělství obrovskou důležitost.²⁹

Téměř všechna orná půda je využita pro produkci výrobků potravinářského průmyslu. Čína je největším producentem rýže na světě. Nejvíce se pěstuje v jižních provinciích, kde je dominantní plodinou a sklizeň je i dvakrát do roka. V centrální Číně spolu o si nejvíce konkuruje s pšenicí, která je po rýži druhou nejdůležitější plodinou. Pšenice se naproti tomu nejvíce rozmohla v severní Číně spolu s ječmenem a prosem na severovýchodě. Další významnou plodinou je čajovník, který se vyskytuje hlavně v hornatých a kopcovitých oblastech. V centrální Číně se dobře ujala kukuřice a sója. Dále se zde nachází klíčová území, ne němž se pěstuje tabák, cukrová třtina, podzemnice olejná, bavlník, brambory, čirok, len.³⁰

Chov zemědělských zvířat je situován hlavně na západ země. Z živočišné produkce je má největší zastoupení chov prasat a slepic, a Čína je také celosvětově jejich největším producentem. V menší míře je zastoupen chov skotu a ovcí. Dalším důležitým produktem Číny jsou také ryby. Čína má dlouhou tradici v rybaření v mořích ale i v chování ryb, a dokonce i krevet, v rybnících. Chování v rybnících vždy bylo důležité a velký důraz se mu kladl hlavně za účelem doplnit funkci mořského rybolovu, který byl ohrožen přelovením.³¹

Výnosy v Číně jsou vysoké. To je dáno intenzivní produkcí, kterou Čína upřednostňuje. Pro srovnání, rozloha orné půdy v Číně je pouze 75% rozlohy orné půdy v USA, ale Čína vyprodukuje o 20% veškerých zemědělských produktů více. Nicméně Číňané se snaží stávající produkci ještě navýšit zkvalitněním procesu hnojení a přebíráním nových technologií.³²

Efektivita zemědělství není v Číně příliš vysoká, neboť dosud nebyla ještě vytvořena spolehlivá infrastruktura, ať už se jedná o silnice i elektrifikaci území nebo vhodné skladovací prostory, chladírenské sklady. Transport z místa výroby do místa prodeje je z hlediska zemědělské výroby klíčový. Také mechanizace ještě není na vysoké

²⁹ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Agriculture

³⁰ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Agriculture

³¹ NOAA, National Oceanographic Data Center [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.lib.noaa.gov/china/fishing.htm>

³² Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Agriculture

úrovni, ale do zlepšení technologií v současnosti vláda investuje a snaží se o zlepšení těchto nedostatků.³³

5.2.4. Sekundární sektor Číny

Průmysl a výstavba se na tvorbě HDP podílí 48%. 8% veškerých průmyslových výrobků pochází z Číny, která se celosvětově umístila 3 v průmyslové výrobě. Hlavními průmyslovými odvětvími jsou těžba a zpracování rudy na železo, ocel, hliník a těžba uhlí.³⁴ Ze sekundárních produktů jsou to stroje, zbraně, textilie a oděvy, petrolej, cement, chemikálie, hnojiva, potraviny, automobily a další dopravní prostředky jako lokomotivy a lodě. Dále konzumní produkty typu sportovního oblečení, hraček, elektroniky, telekomunikačních zařízení a informačních technologií.³⁵

Čína se stala preferovanou destinací pro přesun světových průmyslových zařízení a tak se snížila nezaměstnanost na současná oficiální 4,7% a neoficiální 11%. To se také promítá do současného HDP, na kterém se zahraniční podniky podílí nemalou měrou. V současné době vlastní stát zařízení podílející se 40% na HDP.³⁶

Číňané dosud dávají velký význam těžkému průmyslu. Největší prioritu mají odvětví strojnictví a zpracování kovů, které se podílí na průmyslovém výstupu 20-30%. Naneštěstí Čína klade větší důraz na velikost produkce než na sofistikovanost a kvalitu. A proto Číňané stále importují značné množství speciálních kovů odjinud, přestože by si je byli schopni vyrobit sami.

Celkové výstup průmyslu roste každoročně v průměru o 10% a překonává všechny ostatní sektory, a to i v postupu modernizace a ekonomického růstu. Část těžkého průmyslu je stále pod patronací státu, soukromníci již mohou podnikat na poli lehkého průmyslu, transportu a v obchodu.³⁷

Velký rozvoj zaznamenal také chemický průmysl, ve kterém Číňané dosahují velkých produkčních hodnot. Vyrábí převážně hnojiva, plasty a syntetická vlákna. Ve výrobě dusíkatých hnojiv dosahuje Čína prvenství ve světě. To se odráží na výnosech

³³ China Today [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.chinatoday.com/data/data.htm>

³⁴ Chinability [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.chinability.com/Industrial%20output.htm>

³⁵ China Statistics [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: http://www.allcountries.org/china_statistics/14_19_output_of_major_industrial_products.html

³⁶ China.org.cn [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2003/Feb/54962.htm>

³⁷ Chinability [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.chinability.com/Industrial%20output.htm>

tamního zemědělství, které je z velké části, právě kvůli velké spotřebě hnojiv, intenzivní. Ze spotřebního zboží jsou to převážně textilie a oděvy, které měly v nedávné minulosti obrovský význam. Nicméně po otevření trhu zahraničnímu obchodu důležitost textilního průmyslu klesla, beztak se v současnosti podílí 10% na průmyslovém outputu země. Textilními centry zůstaly Shanghai, Guangzhou a Harbin.³⁸

Industriální sektor prošel za posledních 40 let obrovskou změnou. Změnila se hlavně politická situace, která vedla k částečné privatizaci, a tím se změnil celý management podnikání. Do roku 1978, absolutní většina průmyslu byla pod kontrolou státu. Ekonomické reformy které následovaly měly tuto situaci změnit. Místní samosprávy a zahraniční investoři sponzorovaly menší podnikatele a tím se zvýšila produkce. V roce 1996 existovalo v Číně 7,3 miliónů podniků, kdežto v roce 1999 již 7,9 miliónů. Naproti tomu počet obyvatel pracujících ve státních podnicích klesl. Od 90. let probíhá v Číně markantní přeměna průmyslového sektoru z primární produkce, tj. těžba aj. na produkci sekundární a terciární, tj. výroba automobilů, strojů a elektroniky, které již vyžadují technologickou rozvinutost.³⁹

5.2.4.1. Energetický průmysl

Produkce energie v Číně stále roste, nicméně stále nestačí na pokrytí poptávky. Hlavním zdrojem energie Číňanů je uhlí, které kryje potřebu ze 75-80%.(příloha V.) Produkce ropy, která začala v 60. letech 20. století je situována hlavně na severovýchodě země, odkud pochází zhruba 50% státní produkce. Depozita ropy jsou také na severozápadě, nicméně tato nejsou ještě zcela zmapována a produkce rozvinuta.

³⁸ China Statistics [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: http://www.allcountries.org/china_statistics/14_19_output_of_major_industrial_products.html

³⁹ China.org.cn [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2003/Feb/54962.htm>

Tab.4: Produkce uhlí v mld. tun - Čína

Rok	Produkce uhlí v miliardách tun
2000	1,00
2001	1,11
2002	1,42
2003	1,61
2004	2,00
2005	2,19
2006	2,38
2007	2,62

Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-09]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Coal_power_in_China

Čínská Lidová Republika je největším spotřebitelem energie z uhelných zdrojů na světě, a kryje 75-80% (2005) potřeb z těchto zdrojů. Dalším zdrojem je vodní energie, která vyprodukuje zhruba 16% spotřeby. Na území Číny se vyskytuje 13% známých depozit uhlí na světě, což znamená, že i nadále dokáže zásobovat svoji rostoucí ekonomiku, a to až na dalších 100 let. Oproti současnosti se v budoucnosti předpokládá ještě nárůst vypouštění emisí CO₂. V roce 2001 činil celosvětový podíl Číny na vypouštění CO₂ ze spotřeby uhelných zdrojů 10%, což činí 23 899 miliónů tun. V odhadu se předpokládá, že nárůst emisí do roku 2012 bude činit 1 926 miliónů tun, naproti tomu je cílem Kjótského protokolu snížit emise o 483 miliónů tun, Čína tak podrývá mezinárodní snahy o snížení vypouštění CO₂ do vzduchu.

Prvenství je také bohužel v úmrtnosti lidí pracujících v těžbě uhlí. Každodenně umírá v dolech asi 13 lidí, naproti tomu v USA umírá 30 lidí za rok. Output uhlí stále roste, oproti roku 2005 vzrostl o 8,1% v roce 2006.⁴⁰

⁴⁰ BBC [online][cit.2008-03-28]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/4413414.stm>

5.2.5. Terciální sektor Číny

Podíl terciálního sektoru na HDP činil v roce 2007 39,1%, což znamenalo oproti roku 2006 mírné snížení. V peněžním vyjádření to znamenalo hodnotu 9,632,8 mld. CNY. Jedním z hlavních cílů vlády je povzbudit spotřebu domácností, nicméně překážkou je v tomto problému neúplný systém sociálního zabezpečení. I přesto maloobchod i velkoobchod roste. V městských oblastech vzrostl maloobchodní prodej o 17,2% a na venkově o 15,8% z roku 2006 na rok 2007.⁴¹

Velkou změnou pro obchodování obecně byl vstup do World Trade Organization 11.12.2001. Znamenal uvolnění pravidel pro obchodování a od vstupu je možné zakládat společnosti plně vlastněné zahraničním vlastníkem. To se týká maloobchodu i velkoobchodu. Stále sice existují jisté regulace, nicméně požadavky na registrovaný kapitál nejsou extrémě vysoké.⁴⁰

V posledních letech se v ČLR velmi rozvíjí turistika a služby s ní spojené. V roce 2006 dosáhl počet turistů 124,94 miliónů, což znamená nárůst o 3,9% oproti roku 2005. Z toho 22,21 miliónů bylo ze zahraničí (nárůst o 9,7%) a příjem peněžních prostředků ze zahraniční turistiky vzrostl o 15,9% k roku 2005. Na druhou stranu vycestovalo o 11,3% Číňanů více než v roce 2005. Podle World Tourism Organization se stane ČLR v roce 2020 4. největším zdrojem turistů na světě. Důležitou změnou v roce 2005 bylo zvýšení limitu na množství měny na osobu, kterou si mohou Číňané vzít s sebou do zahraničí na 20 000 CNY (2,470 USD) z 6 000 CNY (740 USD). V rámci domácího cestovního ruchu se počet turistů zvýšil o 15% roku 2005 a příjmy o 17,9%.⁴²

Celkové výdaje na vědu a výzkum dosáhly růstu o 22,6% k roku 2005 a představuje 1,4% HDP. V roce 2006 bylo také založeno 7 národních výzkumných center v technické oblasti a 3 národní technické laboratoře a vládní výdaje na vědu a technologii vzrostly o 33% oproti stejnému období oproti roku 2006.⁴³

⁴¹ Business Info [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec2>

⁴² Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-04-08]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Services

⁴³ Business Info [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec2>

5.3. Indická republika

5.3.1. Indie – základní údaje

Oficiální název Indie je Indická republika (dále IR). Je to sedmý největší stát světa s rozlohou 3 287 590 km² a podle počtu obyvatel druhý – 1,131 mld.(příloha III.) Podle parity kupní síly je IR na světě třetí, avšak podle HDP je až dvacátá s \$1250 mld. V současnosti je IR druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou na světě. Za rok 2006/2007 činil tento nárůst 9,4%. Indická republika je administrativně rozdělena na 28 spolkových států s vlastní volenou vládou a 7 svazových teritorií. Hlavním městem je New Dillí ve vnitrozemí s 381 883 obyvateli. Indie sousedí s Pákistánem, Barmou, Bhútánem, Čínou, Nepálem a Bangladéšem. Z východu ho omílá Arabské moře a na západě má Bengálský záliv Indického oceánu. Existuje zde více úředních jazyků, a to angličtina a hindština. Platí se zde indickou rupií (INR). Nejrozšířenějšími náboženstvími jsou hinduismus, buddhismus a islám. V minulosti byla kolonií Velké Británie.⁴⁴

5.3.2. Ekonomika Indie

Ekonomika Indie je dvanáctá největší na světě podle celkového HDP, které dosahuje 1,25 biliónů amerických dolarů. Podle parity kupní síly je však už třetí s 5,21 bilióny USD. Po Číně je druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou na světě s průměrným ročním přírůstkem HDP o 9,4% za kalendářní rok 2006/2007. Nicméně HDP na osobu činí 4,542 USD podle parity kupní síly a 1,089 USD nominálního a Světová banka řadí Indii do zemí s nízkým příjmem.⁴⁵

Od roku 1947 se Indie stala republikou a je nezávislá na Velké Británii, avšak stále je v mezinárodní organizaci Commonwealth, která spojuje převážně bývalé

⁴⁴ CIA Factbook: India [online][cit.2008-03-21]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>

⁴⁵ The World Bank [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20421402~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html#Low_income

britské kolonie. V samém roce došlo také k rozpadu na dva samostatné státy, a to Indickou republiku a Pákistán.⁴⁶

Od 50. let 20. století nastolila Indická republika cestu centrálně plánované ekonomiky, s tím související kontrolu nad celým hospodářským systémem a mocí kontrolovat rozdělení privátního sektoru, zahraničního obchodu a zahraničních investic. Nicméně v počátcích 90. let nastolila Indie ekonomické reformy, které měly za následek otevření svých trhů světu. Došlo také k privatizaci státem řízených podniků, což mělo za následek obrovský nárůst soukromého sektoru, ovšem některé rysy, jako jsou pětileté plány, kontrola energetiky a těžby atd., byly zachovány. Tamní ekonomika se může považovat za smíšenou ekonomiku, tj. částečně řízenou státem.⁴⁷

Indie v současnosti čelí problémům chudoby a nárůstu populace a proto se snaží snížit ekonomickou a sociální neúměrnost a ačkoliv se procento populace žijící pod hranicí chudoby od vzniku státu snížilo, stále se odhaduje, že k roku 2005 je 27,5% Indů chudých.⁴⁸

Indie vyváží nejrůznější komodity převážně pak textilie a oděvy, drahokamy a šperky, chemikálie, stroje, produkty koželužnického průmyslu a služby. Hlavními destinacemi Indických výrobků jsou USA (18%), Čínská lidová republika (8,9%), Spojených arabské emiráty (8,4%), Velká Británie (4,7%) a Hong Kong (4,2%).⁴⁹

Naproti tomu hlavními importéry jsou Čínská lidová republika (7,2%), USA (6,4%), Belgie (5,1%), Singapur (4,7%), Austrálie (4,2%), Německo (4,2%) a Velká Británie (4,1%) a hlavními dováženými komoditami jsou surová nafta, stroje, drahokamy, hnojiva a chemikálie.⁴⁷

Pracovní síla Indů se odhaduje na 509,3 miliónů lidí, z čehož 60% pracuje v zemědělství, 12% v průmyslu a 28% ve službách.⁴⁷ (příloha IX.)

Hlavními průmyslovými odvětvími jsou textilní průmysl, automobilový, chemický, petrochemický, potravinářský, hutní, cementářský, železozpracující a těžbařský.⁵⁰

⁴⁶ Emory University [online][cit.2008-04-08]. Dostupné z: <http://www.english.emory.edu/Bahri/Part.html>

⁴⁷ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_India#Poverty

⁴⁸ Reuters [online][cit.2008-04-09]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/latestCrisis/idUSDEL218894>

⁴⁹ CIA Factbook [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>

⁵⁰ Business Info [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>

Tab.5: Procentuální podíl sektorů na HDP ve vybraných letech

Podíl na tvorbě HDP	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08
Zemědělství	23,9	24,0	23,0	18,3	18,5	16,8
Průmyslová výroba, stavebnictví, energetika	24,1	24,5	23,8	27,1	26,4	28,4
Služby	49,5	51,5	53,2	54,6	55,1	54,6

Zdroj: Business Info [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>

5.3.3. Primární sektor Indie

Zemědělství je v Indii jedním z předních sektorů ekonomiky. Spolu s příbuznými odvětvími typu lesnictví, těžba dřeva a rybolovem tvořilo 23% HDP v roce 2005 a bylo v něm zaměstnáno 60% pracovní síly. Podílí se 8,56% na exportu Indie.⁵¹

Okolo 43% geografické rozlohy Indie je využito pro zemědělské aktivity. Ačkoliv se podíl primárního sektoru na tvorbě HDP prudce snižuje, zemědělství je stále největším ekonomickým sektorem a hraje významnou roli v socio-ekonomickém rozvoji Indie.

Pro Indické zemědělství je typické, že sklizeň je velice závislá na meteorologických faktorech, a to hlavně na monzunových deštích. Skoro veškeré srážky jsou zde koncentrovány do pár monzunových měsíců.⁵²

Co se týče zemědělské produkce, řízení a zodpovědnost je přenechána na jednotlivých státech, hlavní role centrálního řízení je formulovat taktiku a poskytování finančních zdrojů. Také spravuje výkupní ceny podstatných komodit tak, aby ochránilo zájmy zemědělců. Narozdíl od průmyslu pracuje trh se zemědělskými komoditami podle zákonů nabídky a poptávky.⁵³

⁵¹ CIA Factbook [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>

⁵² India AgroNet [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <http://www.indiaagronet.com/indiaagronet/global/index.htm>

⁵³ Business Info [online][cit.2008-04-12]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>

Po získání nezávislosti v roce 1947 a po uvahách o rychle rostoucí populaci přijala Indická vláda kroky k navýšení produkce potravin. Výnosy na hektar všech druhů plodin se od roku 1950 prudce navýšily. Tyto snahy vyústili v tzv. Indickou zelenou revoluci v roce 1970, kdy se prudce zvýšili výnosy hlavně u pšenice. Hlavními faktory zapříčiňující zlepšení výnosů bylo kladení důrazu na zlepšení a rozvoj zavlažovací techniky, technologií, aplikaci moderních způsobů pěstování a v neposlední řadě vytvoření moderní politiky a dotačního systému.⁵⁴

Dalším plánem s pozitivními výsledky byl tzv. Operace potopa (Operation Flood), program započatý Výborem národního mlékárenského rozvoje (National Dairy Development Board – NDDB) v roce 1970 a následoval tak Zelenou revoluci. Tento program měl za úkol vytvoření celostátní rozvodné sítě mléka a pomohl ve zmírnění chudoby a hladomoru. Výsledkem tohoto programu je, že se Indie stala jedním z největších producentů mléka a mléčných výrobků na světě. Proto se tomuto programu říká také Bílá indická revoluce.⁵⁵

Podle zemědělského outputu se řadí Indie na druhé místo na světě za Čínu. Je největším světovým producentem mléka, kešu oříšků, kokosových ořechů, čaje, zázvoru, kurkumy a černého pepře, druhým největším producentem pšenice, rýže, cukru, podzemnice olejné a sladkovodních ryb a třetím největším v produkci tabáku. V Indii se též nachází největší počet dobytka, a to 193 milionů kusů.⁵⁶

Ačkoliv v Indii dochází k prudkému růstu výnosů na hektar, předpokládá se, že jejich velikost je 30%-50% průměrných světových výnosů. Tato malá produkční schopnost je dána několika faktory, a to nevzdělaností, neadekvátností a neefektivností financování a marketingu zemědělských produktů, velkým počtem malých výrobců (průměrná velikost území na 1 farmáře činí méně než 20 000m²), nízkou efektivitou práce, nepřiměřenou aplikací moderních technologií a špatným zavlažovacím systémem. V roce 2001 bylo zavlažováno pouze 53,6% orné půdy, takže je stále téměř polovina zemědělců závislých na srážkách, které jsou soustředěny do monzunových měsíců. Vztah monzunů a ekonomické situace je velmi úzký.

⁵⁴ Good News India [online][cit.2008-04-15]. Dostupné z:

<http://www.goodnewsindia.com/Pages/content/milestones/greenRev.html>

⁵⁵ FAO, Food and Agriculture Organization [online][cit.2008-04-15]. Dostupné z:

<http://www.fao.org/WAIRDOCS/LEAD/X6170E/x6170e2z.htm>

⁵⁶ CIA Factbook [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>

Na řízení a financování zemědělských projektů se ve velké míře podílí organizace NABARD, která nahradila v roce 1982 Agriculture Credit Department (ACD) a Rural Planning and Credit Cell (RPCC), jež byly součástí Reserve Bank of India (RBI) a Agricultural Refinance and Development Corporation (ARDC). Organizace NABARD je vrcholová agentura poskytující finance skrze sponzory a jejich přerozdělování, měření výkonnosti finančního systému, koordinování projektů, jejich financování a aktivit zaměřených na rozvoj venkova, výcvik odpovědných osob pracujících na těchto projektech.⁵⁷

5.3.4. Sekundární sektor Indie

Indie je čtrnáctou zemí na světě podle objemu průmyslové výroby. Na HDP se podílí 26,4% a zaměstnává 17% veškeré pracovní síly Indie.⁵⁸ Nicméně asi třetina průmyslové pracovní síly je zapojena do jednoduchých továrních postupů. Ekonomické reformy přinesly zahraniční konkurenci, otevřely trh a způsobily privatizaci státem vlastněných podniků, což způsobilo navýšení produkce rychle se pohybujícího spotřebního zboží.⁵⁹

Po liberalizaci se soukromý sektor, do té doby hlavně oligopolní v područí starých rodin, potýkal hlavně se zahraniční konkurencí, zahrnující převážně levný Čínský import. V závislosti na čínském importu se musela zavést opatření jako snížení ceny, zlepšení stavu managementu a řízení, soustředění se na designování nových výrobků.⁶⁰

Rozvoj průmyslu hraje zásadní roli v rozvojové strategii Indie. Má za úkol dosáhnout např. snížení zahraničního dluhu, podněcování růstu přímých zahraničních investic, zlepšování samostatnosti ve výrobě a také modernizaci existujících podniků. Průmyslová základna se v současnosti rozpíná a stačí uspokojit širokou stupnici

⁵⁷ NABARD, National Bank for Agriculture and Rural Development [online][cit.2008-04-12]. Dostupné z: http://www.nabard.org/silver_jubilee.asp

⁵⁸ CIA Factbook [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>

⁵⁹ Census India [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: http://www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_data_finder/B_Series/Industrial_Category_of_worker.htm

⁶⁰ Economist.com [online][cit.2008-04-22]. Dostupné z: http://www.economist.com/displaystory.cfm?story_id=S%27%298%3C%2FPQ%3B%21%21P%214%0A

zákazníků. Dosáhla velkého pokroku co se týče průmyslového výstupu a zaměstnanosti. Vláda Indie se ujala zavádět taktiky a stimuly aby urychlila průmyslový růst země. Hlavními úkoly jsou zajistit udržitelný růst produktivity, poskytovat výdělečná zaměstnání, dosáhnout optimálního využití pracovní síly, nastolit mezinárodní konkurenci a transformovat Indii na světového hráče na trzích.⁶¹

Vláda se v současnosti soustředí na deregulaci průmyslu stejně jako na liberalizaci a možnost flexibility k podnětům ze zahraničí. Jedním z největších Indických průmyslových odvětví je automobilový průmysl, který se v současnosti nezděrně rozvíjí. Indie dokonce skupuje celosvětově proslulé značky automobilů jako například Ferrari, Jaguár atd. Indie je druhým největším výrobcem motorek, pátým ve výrobě osobních automobilů a prvním ve výrobě traktorů na světě.⁶²

Za posledních deset let prodělal jak lehký, tak těžký průmysl veliký růst a mají silnou základnu v produkci různého spotřebního zboží. Oddělení těžkého průmyslu má zájem na rozvoji průmyslu v zemi, a to hlavně v odvětvích energetiky, cementáren, zpracování kovu, těžebního průmyslu, zpracování ropy, ale také na zpracování gumy, na strojním průmyslu atd.⁶³

5.3.4.1. Energetický průmysl

Energetický průmysl Indie je založen převážně na spalování fosilních paliv a 71,1% energie pochází z tepelných elektráren.(příloha VI.) Zbytek tvoří zdroje z vodních elektráren, tj. 25% a dalších 2,5% z jaderných elektráren. Nárůst spotřeby energie zavinil deficit, takže vláda počítá s výstavbou dalších pěti nových tepelných elektráren, tzv. ultra-mega projektů. Tyto elektrárny by měly být uvedeny do provozu v příštích 6 až 8 letech a dohromady by měly mít kapacitu 20 000 MW. Tyto

⁶¹ IMF, International Monetary Fund [online][cit.2008-04-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/apd/seminars/2003/newdelhi/gordon.pdf>

⁶² Business Info [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/#sec5>

⁶³ CIA Factbook [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>

stavby budou realizovány partnerstvím mezi státním a soukromým sektorem a měly by vyrovnat stávající deficit elektrické energie.⁶⁴

Předpokládá se, že Indie má nevyužitý vodní potenciál až 150 000 MW. Nicméně podíl výroby energie v hydroelektrárnách roste nejrychleji ze všech ostatních zdrojů, a to v roce 2006 na 2007 o 13,8%, v tepelných elektrárnách se zvýšila výroba o 6,1% a v jaderných elektrárnách o 3%.⁶⁴

V současnosti se v Indii dostává do popředí jaderná energie, nicméně překážkou k rychlému zprovoznění nových elektráren jsou bezpečnostní podmínky.⁶⁴

Velkým problémem je v Indii distribuce elektřiny, neboť přenosem se jí 15 - 55% ztrácí. Ve většině případů se nicméně jedná o krádeže elektřiny.⁶⁴

5.3.5. Terciální sektor Indie

Indie je na světě patnáctá ve výrobě služeb. Poskytují zaměstnání 23% pracovní síly a roste rychlostí 7,5% za roky 1991-2000 z 4,5% v letech 1951-1980. Služby mají největší podíl na DPH, a to 54% v roce 2005 oproti 15% v roce 1950. Obchodní služby (informační technologie, komunikační systémy atd.) jsou nejrychleji rostoucím sektorem čínícím jednu třetinu celkové výroby služeb v roce 2000.⁶⁵ V důsledku toho jsou vzdělávání anglicky mluvící odborníci, kteří jsou často využíváni jinými zeměmi. Zvyšuje se také odběr služeb mimo zemi a je lákavá z hlediska zahraničních investic. Sektor služeb je nyní nejdynamičtějším sektorem v Indii. Do Indie se přesouvá značná část služeb z vyspělých zemí, jde o tzv. outsourcing, nicméně tento trend vede ke zvyšování nezaměstnanosti v těchto zemích. Turistika v Indii nemá zásadní postavení, a to hlavně kvůli nedostatečné infrastruktuře a i nedostatečně rozvinuté síti ubytovacích zařízení. Také hrozby tropických nemocí a nestabilní politická situace v určitých oblastech odrazuje turisty od trávení volného času zde. Zajímavostí z oblasti turistiky je tzv. zdravotní turistika,

⁶⁴ Business Info [online][cit.2008-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/#sec5>

⁶⁵ CIA Factbook [online][cit.2008-04-22]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>

neboť v Indii jsou zákroky až pětkrát levnější než v USA. V roce 2006 se zde léčilo až 15 000 zahraničních pacientů.⁶⁶

⁶⁶ Business Info [online][cit.2008-04-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>

6. Členství v organizacích

Hlavními nadnárodními obchodními organizacemi v Brazílii jsou SACN (Union of South American Nations), WTO (World Trade Organization) a Mercosur (Mercado Común del Sur).

Čína je členem WTO (viz. výše), APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) a dalších.

Indie je členem WTO (viz. výše) a SAFTA (South-Asia Free Trade Agreement).

6.1. WTO (World Trade Organization), Světová Obchodní Organizace

Je to organizace, která vytváří pravidla mezinárodního obchodu mezi jejími členskými státy. Jejím hlavním sídlem je Ženeva ve Švýcarsku. Vznikla 1.1.1995 jako nástupce GATT (General Agreement on Tariffs and Trade), která byla založena v roce 1948 a fungovala po padesát let jako organizace. V současnosti má 151 členských států, mezi které patří i Brazílie. (příloha XI.) WTO je zodpovědná za vyjednávání, realizaci a řízení nových obchodních dohod v rámci členských států.

Hlavními cíli WTO jsou zlepšení životní úrovně obyvatel členských států, a to hlavně omezováním obchodních bariér a poskytováním základny pro vyjednávání o trhu. Hlavní misí je zabezpečit hladký, předvídatelný a svobodný průběh obchodu jak jen to je možné.

Funkce WTO jsou rozmanité, nicméně hlavními jsou dohlížení, administrativa a činnosti jednotlivých dohod a poskytování prostoru pro vyjednávání a řešení sporů. Navíc je její povinností zhodnocovat postupy národních trhů a zabezpečit soudržnost a průhlednost tržních postupů skrze dozor na celosvětové obchodní metody. Dalšími prioritami WTO je kooperace s rozvojovými a rozvinutými státy při přechodu a přizpůsobení pravidlům WTO a to hlavně technickou asistencí a tréninkem. WTO je také centrum ekonomického výzkumu a

analýz, ze kterého každoročně proudí oficiální výzkumné zprávy. Dalším podstatným rysem je spolupráce s IMF (International Monetary Fund, Mezinárodní měnový fond) a World Bank (Světová banka).

Vstup Indie, Brazílie a Číny do WTO nebyl jednotný, nicméně Indie a Brazílie vstoupily do organizace ve stejný datum, a to 1. ledna 1995, Čína vstoupila skoro až o 7 let později, 11. prosince 2001.⁶⁷

6.2. SACN (South America Community of Nations), Společenství jihoamerických národů

Je to nadnárodní společenství kooperující mezi vládami, které spojuje dva již existující volné trhy, a to Mercosur (Mercado Común del Sur) a Andean Community za účelem pokračující snahy jihoamerické integrace. Bylo zformováno 8. prosince 2004 ve městě Cuzco v Peru takzvanou Cuzco Declaration. Podepsalo se pod ní 12 jihoamerických států, a to Brazílie, Argentina, Bolívie, Peru, Chile, Ecuador, Guyana, Venezuela, Uruguay, Kolumbie, Surinam a Paraguay. (příloha XII.) Jejím vzorem je Evropská Unie. Odhaduje se, že úroveň integrace obdobná Evropské Unii dnes, tj. volné hranice, volný pohyb obyvatel, společný trh, měna atd., bude možná v roce 2019. Brazílie je v ní největším členem a ekonomicky se taktéž nejvíce podílí na zahraničním, ale i domácím trhu.⁶⁸

6.3. APEC (Asia-Pacific Economy Cooperation), Asijsko-pacifické ekonomické společenství

Asijsko-pacifické ekonomické společenství vzniklo v roce 1989 a založilo jej 12 států, a to Austrálie, Kanada, Spojené státy americké. Thajsko, Filipíny, Korejská republika, Brunej, Indonésie, Japonsko, Malajsie, Nový Zeland a Singapur. V současnosti má již 21 členů, kteří se později, v devadesátých letech, připojili.

⁶⁷ World Trade Organization [online][2008-05-09], Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm

⁶⁸ CASA [online][cit.2008-105-10], Dostupné z: <http://casa.mre.gov.br/>

(příloha XIII.) Hlavní sídlo se nachází v Singapuru. Celé společenství nyní obsahuje 41% obyvatelstva Země, 56% světového hrubého domácího produktu a 49% světového trhu. Čína do ni vstoupila v roce 1991.

Funguje na bázi společné diskuse o ekonomické spolupráci a trhu. Jejím hlavním posláním je redukovat tržní bariéry a zvýšení zahraničních investic. Je založena na konsensu jejích členů a snaží se otevřít a liberalizovat trh a možnost investic.

Členové se zaobírají individuálními i společnými zásahy k otevření trhů a dosažení ekonomického růstu.

Aktivity organizace APEC jsou financovány pouze nevelkými finančními příspěvky členských zemí.⁶⁹

6.4. SAFTA (South Asia Free Trade Agreement), Dohoda o volném trhu jižní Asie

Tato dohoda vznikla v roce 2006 a týká se Indie, Pákistánu, Nepálu, Srí Lanky, Bangladeše, Bhútánu a Malediv.(příloha XIV.) Jejím hlavním cílem je zvýšení zahraničního obchodu mezi těmito státy, a to snížením, a v budoucnosti i zrušením, poplatků za vývoz či dovoz výrobků.

Do roku 2012 by poplatky spojené s importem a exportem v Indii, Pákistánu a Srí Lance měly poklesnout až na nulu. Nepál, Bhútán, Bangladeš a Maledivy budou mít další tři roky na snížení poplatků na nula procent, tj. do roku 2015.⁷⁰

⁶⁹ Asia-Pacific Economic Cooperation [online][2008-05-12], Dostupné z: http://www.apec.org/content/apec/member_economies.html

⁷⁰ Bilateral.org [online][cit.2008-05-12], Dostupné z: http://www.bilaterals.org/article.php3?id_article=11387

7. Závěr

Z prostudovaných informací a zdrojů jsem došel k závěru, že HDP v Brazílii, Číně a Indii i nadále poroste, a to rychlým tempem.(příloha X.) Podíl jednotlivých sektorů hospodářství na HDP se v průběhu času mění, současný trend je snižování podílu primárního a někdy i sekundárního sektoru a prudký nárůst v terciálním, přičemž největší podíl má zpravidla terciální a poté primární nebo sekundární.

Podíl zaměstnanosti se také mění a odpovídá současnému trendu spolu se změnou podílu HDP v sektorech, tj. prudce klesá zaměstnanost v primárním sektoru a narůstá v sekundárním a terciálním. Na druhou stranu je ovšem stále největší podíl pracovní síly v zemědělství a poté v průmyslu nebo službách.

Jednotlivé sektory se v současnosti transformují po vzoru vyspělých zemí a plynule přecházejí do soukromého vlastnictví, nicméně tento proces má před sebou ještě dlouhou cestu.

Politické a ekonomické reformy vedou tyto státy stále více k otevřenosti vůči světu, a to převážně začleňováním se do světových obchodních řetězců a mezinárodních organizací, které vytvářejí prostředí pro volný pohyb zboží, kapitálu i pracovní síly. Hlavními cíly těchto organizací a dohod je snižování poplatků spojených s importem a exportem zahraničních výrobků.

Při porovnání jednotlivých ekonomik musíme brát v úvahu jejich politickou minulost, neboť se na stavu, rychlosti růstu a snahách liberalizovat trh značně promítá. Všechny tři státy byly v minulosti centrálně řízené, prakticky veškerý majetek a výroba byla v rukou státu, a tak v současnosti probíhá transformace centrálně řízených ekonomik na kapitalistické. V porovnání s vyspělými státy je rychlost liberalizace a růstu značná, protože vyspělé státy prošly celým dynamickým procesem, ale tyto se snažily a snaží je dosáhnout za velice krátkou dobu.

S rychlostí růstu roste také spotřeba elektrické energie. Indie a Čína jsou jedněmi z největších producentů emisí CO₂ na světě. Může za to hlavně neefektivita výroby a malé finanční zdroje a know-how na výstavbu technologicky vyspělých elektráren. Vlády také nemají dostatek finančních prostředků na budování ekologicky méně zavadných elektráren pracujících na jiném principu než je spalování fosilních paliv, ikdyž by to bylo

z geografického hlediska možné. Naproti tomu je Brazílie nejvíce závislá na hydroenergii, tj. ekologické dopady jsou minimalizovány.

8. Seznam použité literatury

- ¹ Wikipedie, otevřená encyklopedie [online][cit.2008-02-14]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/HDP>
- ² CIA Factbook: Brazil [online][cit.2008-04-29]. Dostupné z: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html#Geo>
- ³ CIA Factbook [online] [cit.2008-03-19]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/#Econ>
- ⁴ Brazilian Government Web Portal [online] [cit.2008-03-20]. Dostupné z: http://www.brasil.gov.br/ingles/about_brazil/
- ⁵ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-20]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Brazil#cite_note-BG-5
- ⁶ Index Mundi, Country Facts, [online][cit.2008-03-21]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/brazil/gdp_composition_by_sector.html
- ⁷ The World Bank [online][cit.2008-03-21]. Dostupné z: http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20421402~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html#Low_income
- ⁸ Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística [online] [cit.2008-03-22]. Dostupné z: <http://www.ibge.gov.br/english/disseminacao/online/popclock/popclock.php>, 22. 3. 2008
- ⁹ Federative Republic of Brazil [online] [cit.2008-03-22]. Dostupné z: http://www.brasil.gov.br/ingles/about_brazil/brasil_topics/
- ¹⁰ Federative Republic of Brazil [online] [cit.2008-03-22]. Dostupné z: http://www.brasil.gov.br/ingles/about_brazil/indicators/
- ¹¹ Broadband Lines in Brazil [online] [cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.point-topic.com/contentDownload/dslanalysis/world%20broadband%20statistics%20q4%202005.pdf>
- ¹² Energy Information Administration [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Brazil/Electricity.html>
- ¹³ Instituto Paranaense Desenvolvimento Economico e Social [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: www.ipardes.gov.br/anuario_2005/2infraestrutura/qdo2_1_1.xls
- ¹⁴ Energy Information Administration [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Brazil/Electricity.html>
- ¹⁵ Global Infomine [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.infomine.com/countries/brazil.asp>
- ¹⁶ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-22]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Brazil

- ¹⁷ BusinessInfo [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/brazilie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000631/#sec6>
- ¹⁸ CIA Factbook: China [online][cit.2008-03-19]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>
- ¹⁹ The World Bank [online][cit.2008-03-27]. Dostupné z: http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20421402~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html#Low_income
- ²⁰ ChinaDaily [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: http://www.chinadaily.net/china/2008-01/24/content_6418067.htm
- ²¹ ADB, Asian Development Bank [online][cit.2008-03-23]. Dostupné z: <http://www.adb.org/media/Articles/2007/12084-chinese-economics-growth/>
- ²² USA Today [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://www.usatoday.com/money/world/2007-10-25-china-gdp_N.htm
- ²³ The World Bank [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:20634060~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:469382,00.html>
- ²⁴ Business Week [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948478.htm
- ²⁵ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-24]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China
- ²⁶ World Food Programme [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: http://www.wfp.org/country_brief/indexcountry.asp?region=5§ion=9&sub_section=5&country=156
- ²⁷ Business Info [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec2>
- ²⁸ IGES, Institute for Global Environmental Strategies [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://www.iges.or.jp/en/fc/pdf/activity/plantation_china.pdf
- ²⁹ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Agriculture
- ³⁰ Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Agriculture
- ³¹ NOAA, National Oceanographic Data Center [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.lib.noaa.gov/china/fishing.htm>
- ³² Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-03-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Agriculture
- ³³ China Today [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.chinatoday.com/data/data.htm>

- ³⁴ Chinability [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.chinability.com/Industrial%20output.htm>
- ³⁵ China Statistics [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: http://www.allcountries.org/china_statistics/14_19_output_of_major_industrial_products.html
- ³⁶ China.org.cn [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2003/Feb/54962.htm>
- ³⁷ Chinability [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.chinability.com/Industrial%20output.htm>
- ³⁸ China Statistics [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: http://www.allcountries.org/china_statistics/14_19_output_of_major_industrial_products.html
- ³⁹ China.org.cn [online][cit.2008-03-26]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2003/Feb/54962.htm>
- ⁴⁰ BBC [online][cit.2008-03-28]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/4413414.stm>
- ⁴¹ Business Info [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec2>
- ⁴² Wikipedia, the free encyklopedia [online][cit.2008-04-08]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_People%27s_Republic_of_China#Services
- ⁴³ Business Info [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec2>
- ⁴⁴ CIA Factbook: India [online][cit.2008-03-21]. Dostupné z: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>
- ⁴⁵ The World Bank [online][cit.2008-04-07]. Dostupné z: http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20421402~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html#Low_income
- ⁴⁶ Emory University [online][cit.2008-04-08]. Dostupné z: <http://www.english.emory.edu/Bahri/Part.html>
- ⁴⁷ Wikipedia, the free encyklopedia [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_India#Poverty
- ⁴⁸ Reuters [online][cit.2008-04-09]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/latestCrisis/idUSDEL218894>
- ⁴⁹ CIA Factbook [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>
- ⁵⁰ Business Info [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>
- ⁵¹ CIA Factbook [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>

- ⁵² India AgroNet [online][cit.2008-04-11]. Dostupné z: <http://www.indiaagronet.com/indiaagronet/global/index.htm>
- ⁵³ Business Info [online][cit.2008-04-12]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>
- ⁵⁴ Good News India [online][cit.2008-04-15]. Dostupné z: <http://www.goodnewsindia.com/Pages/content/milestones/greenRev.html>
- ⁵⁵ FAO, Food and Agriculture Organization [online][cit.2008-04-15]. Dostupné z: <http://www.fao.org/WAIRDOCS/LEAD/X6170E/x6170e2z.htm>
- ⁵⁶ CIA Factbook [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>
- ⁵⁷ NABARD, National Bank for Agriculture an Rural Development [online][cit.2008-04-12]. Dostupné z: http://www.nabard.org/silver_jubilee.asp
- ⁵⁸ CIA Factbook [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>
- ⁵⁹ Census India [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: http://www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_data_finder/B_Series/Industrial_Category_of_worker.htm
- ⁶⁰ Economist.com [online][cit.2008-04-22]. Dostupné z: http://www.economist.com/displaystory.cfm?story_id=S%27%298%3C%2FPQ%3B%21%21P%214%0A
- ⁶¹ IMF, International Monetary Fund [online][cit.2008-04-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/apd/seminars/2003/newdelhi/gordon.pdf>
- ⁶² Business Info [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/#sec5>
- ⁶³ CIA Factbook [online][cit.2008-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#Econ>
- ⁶⁴ Business Info [online][cit.2008-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/#sec5>
- ⁶⁵ CIA Factbook [online][cit.2008-04-22]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>
- ⁶⁶ Business Info [online][cit.2008-04-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>
- ⁶⁷ World Trade Organization [online][2008-05-09], Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm
- ⁶⁸ CASA [online][cit.2008-105-10], Dostupné z: <http://casa.mre.gov.br/>
- ⁶⁹ Asia-Pacific Economic Cooperation [online][2008-05-12], Dostupné z: http://www.apec.org/content/apec/member_economies.html

⁷⁰ Bilateral.org [online][cit.2008-05-12], Dostupné z:
http://www.bilaterals.org/article.php3?id_article=11387

9. Přílohy

I. Mapa Brazílie

Zdroj: CIA Factbook [online][cit.2008-05-17]. Dostupné z:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html>

II. Mapa Číny

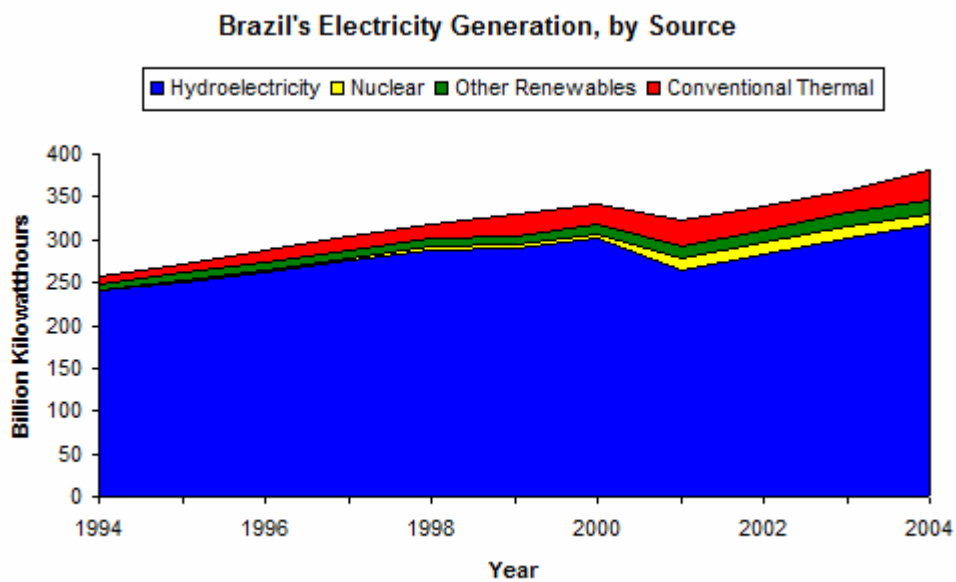
Zdroj: CIA Factbook [online][cit.2008-05-17]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

III. Mapa Indie

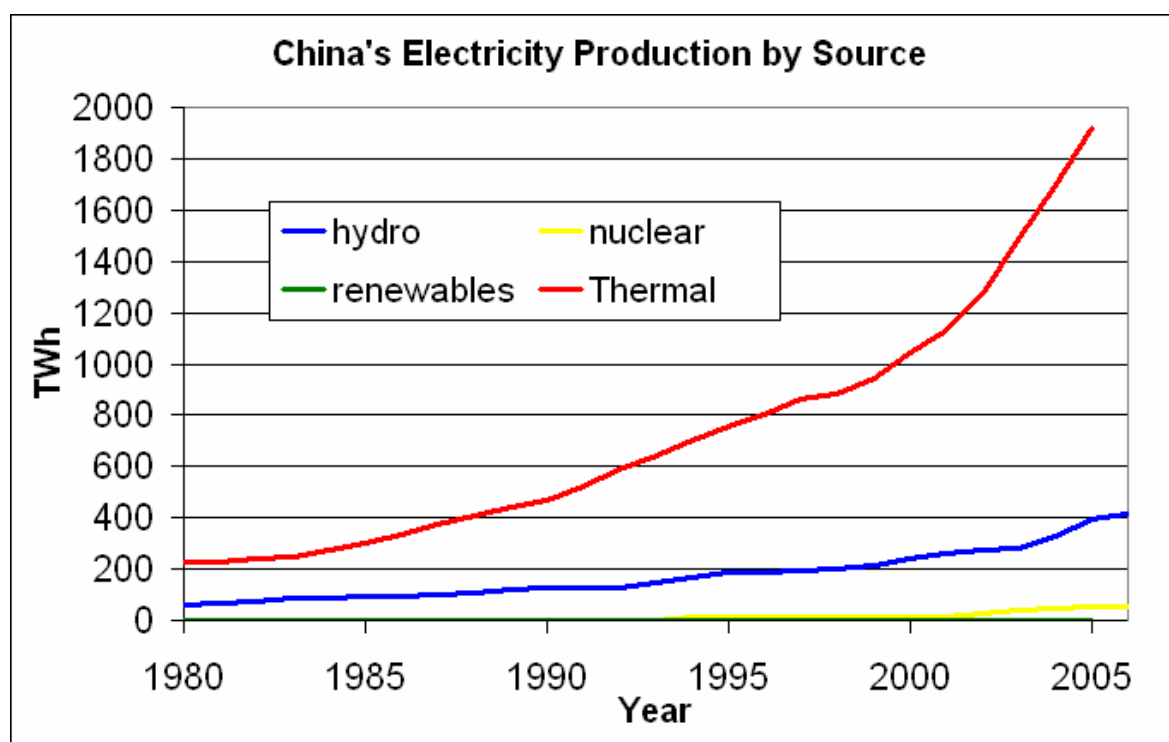

Zdroj: CIA Factbook [online][cit.2008-05-17]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>

IV. Produkce elektrické energie podle zdroje v Brazílii

V. Produkce elektrické energie podle zdroje - Čína

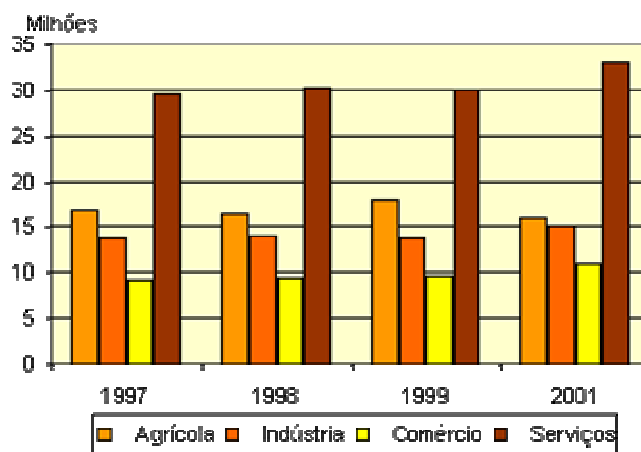
Zdroj: EIA, Energy Information Administration [online][cit.2008-05-08], Dostupné z: <http://www.eia.doe.gov/emeu/international/electricitygeneration.html>

VI. Produkce elektrické energie podle zdroje v miliardách kWh - Indie

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Hydroelectric	71,9	68,2	73,9	82,2	79,9	73,7	73,0	63,5	68,5	73,77	84,50
Nuclear	6,5	7,4	10,4	10,6	11,4	14,1	18,2	17,8	16,4	17,77	16,84
Renewable	0,5	0,8	0,9	1,0	2,3	2,9	3,9	4,1	4,2	n/a	n/a
Thermal	317,2	336,1	355,8	376,8	410,7	438,5	453,0	478,2	467,7	466,82	486,03
<i>Total</i>	396,0	412,6	441,1	470,7	504,3	529,1	548,0	563,5	556,8	558,33	587,37

Zdroj: Carbon, Sesquestration Leadership Forum [online][cit.2008-05-10], Dostupné z:
<http://www.cslforum.org/india.htm>

VII. Podíl zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích hospodářství – Brazílie

Zdroj: Brazil Information [online][cit.2008-05-17]. Dostupné z: <http://www.v-brazil.com/today/labor.html>

Legenda:

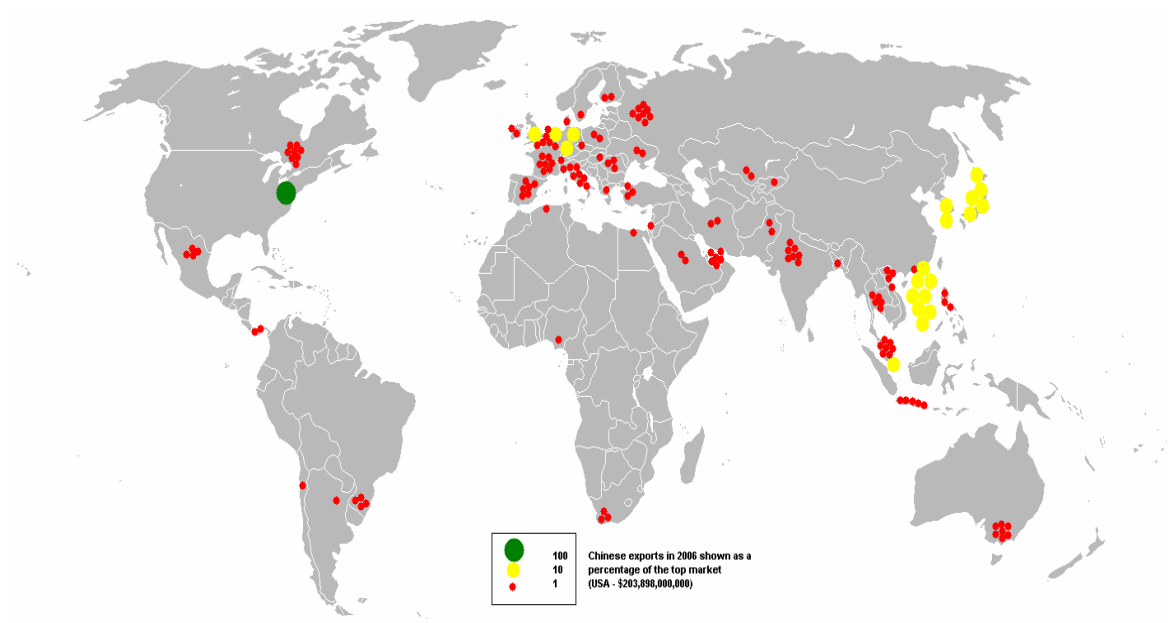
Oranžová: zemědělství

Červená: průmysl

Žlutá: obchod

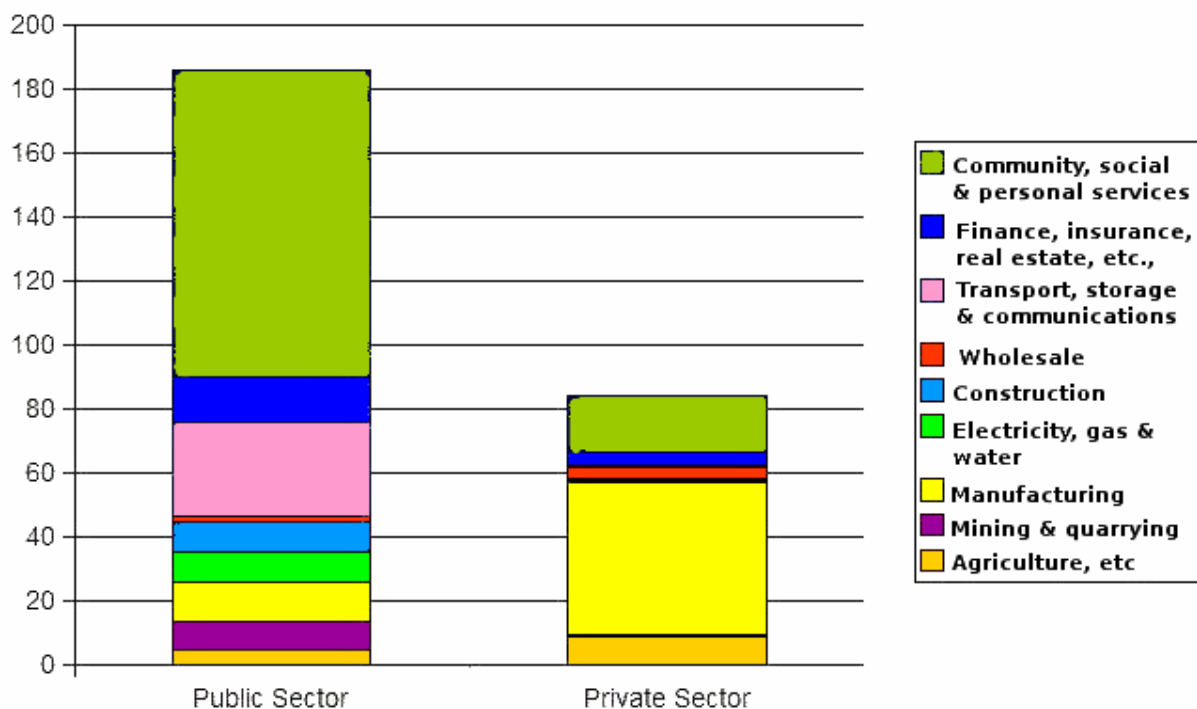
Hnědá: služby

VIII. Export Číny (2006)

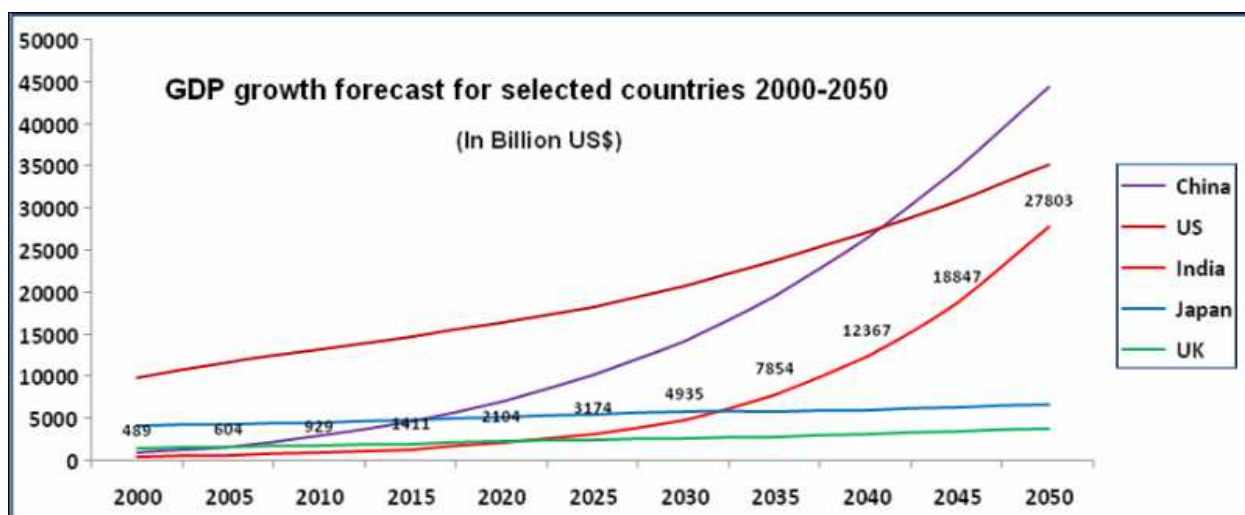
Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-17]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/8/80/2006Chinese_exports.PNG

IX. Podíl zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích hospodářství ve státním a soukromém sektoru - Indie

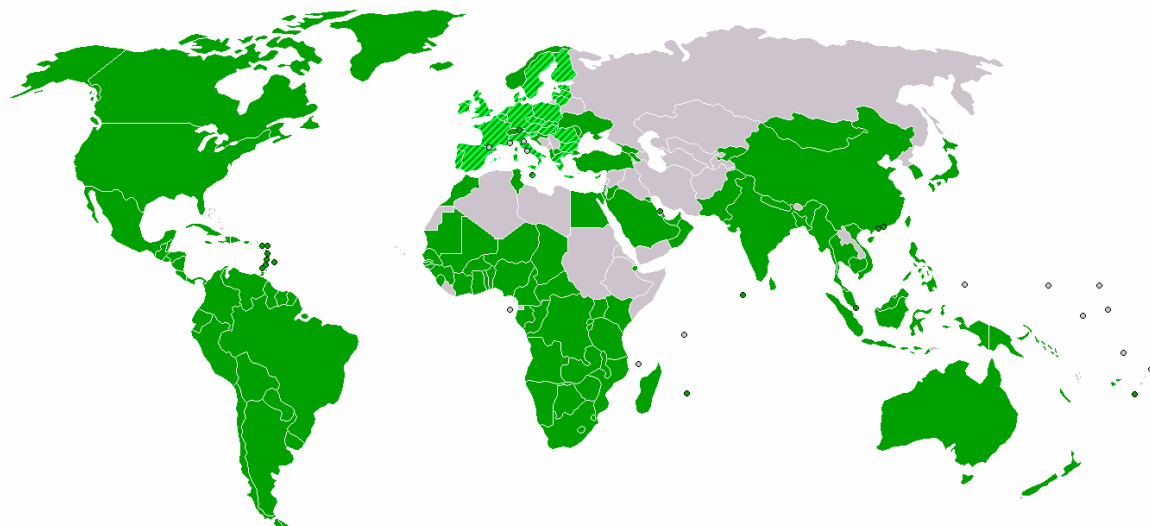
Zdroj: Ministry of Finance, Government of India [online][cit.2008-04-22]. Dostupné z: <http://indiabudget.nic.in/es2004-05/esmain.htm>

X. Prognóza růstu HDP vybraných zemí

Zdroj: Goldman Sachs [online][cit.2008-04-25]. Dostupné z:
<http://www2.goldmansachs.com/insight/research/reports/99.pdf>

XI. WTO – členské země

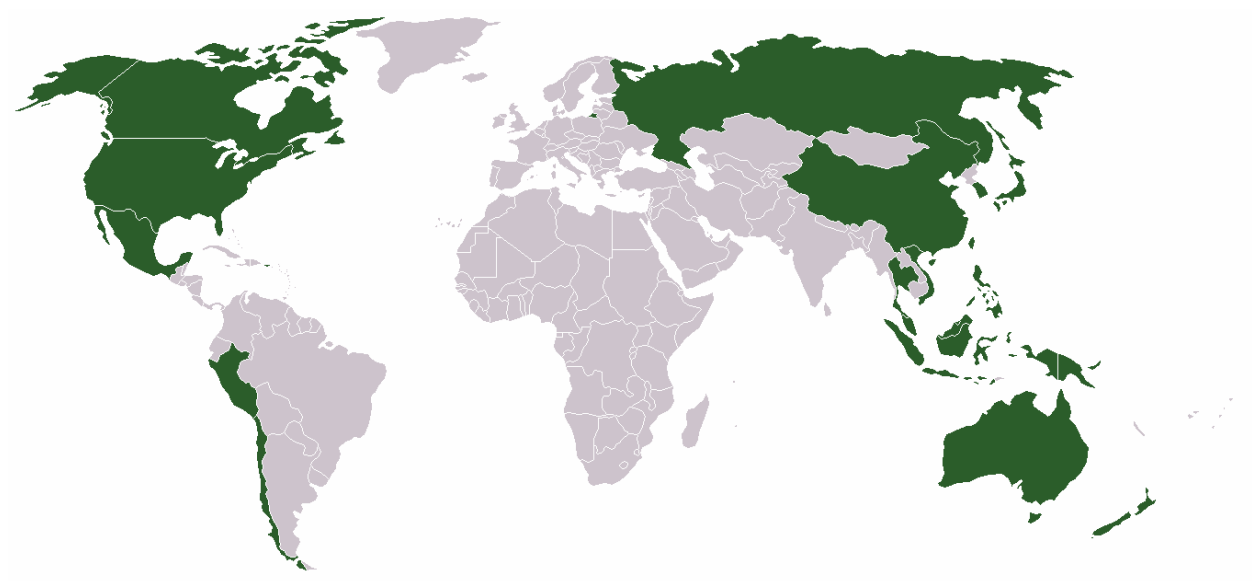
Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-10], Dostupné z:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/79/WTOmap_currentmemberYN.png

XII. SACN – členské země

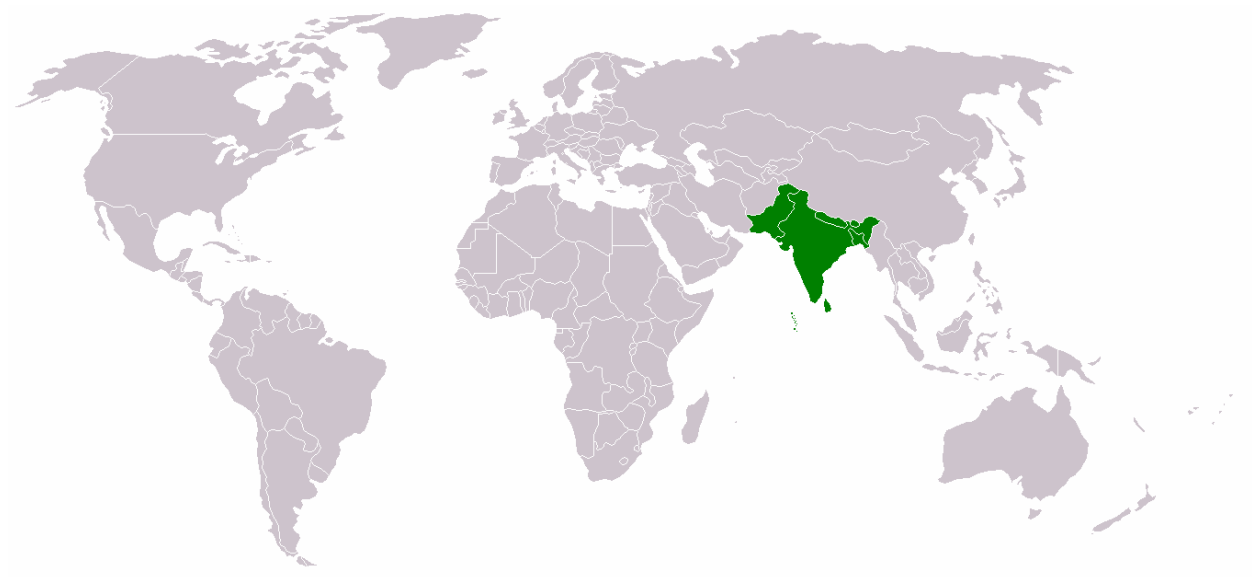
Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-11], Dostupné z:
http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Map_of_the_Union_of_South_American_Nations.svg

XIII. APEC – členské země

Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-11], Dostupné z:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Image:APECMitgliedsstaaten.png>

XIV. SAFTA – členské země

Zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia [online][cit.2008-05-09], Dostupné z:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Image:SAARC.PNG>